



บทความวิจัย

มาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำหน่ายยาเสพติด  
Measures for Defining the Period of Safety in Drug Trafficking Offenses

วันที่รับบทความ (Received) : 12 มีนาคม 2569  
วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 14 มีนาคม 2569  
วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 มีนาคม 2569  
วันที่ตีพิมพ์บทความ (Publish an article) : 30 มีนาคม 2569

ธนกฤต หนูแก้ว<sup>1</sup>

Thanakrit Nukaew

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาระบบการยุติธรรม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Master's degree student, Master of Arts Program

Department of Justice Development, Faculty of Law, Suratthani Rajabhat University

เลขที่ 272 หมู่ที่ 9 ถนนสุราษฎร์-นาสาร ตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100

No. 272 Moo 9, Suratthani-Nasan Road, Khunthale Subdistrict,

Mueang District, Suratthani Province 84100

E-mail : tanakrabi7374@gmail.com

นิรมล ยินดี<sup>2\*</sup>

Niramol Yindee

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Associate Professor Dr., Faculty of Law, Suratthani Rajabhat University

เลขที่ 272 หมู่ที่ 9 ถนนสุราษฎร์-นาสาร ตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100

No. 272 Moo 9, Suratthani-Nasan Road, Khunthale Subdistrict,

Mueang District, Suratthani Province 84100

\* Corresponding Author, E-mail: jju5940@gmail.com

<sup>1</sup> ผู้นิพนธ์หลัก (first author)

<sup>2</sup> ผู้นิพนธ์ร่วม (co-author)

\* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำหน่ายยาเสพติด 2) ศึกษาและเปรียบเทียบมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ และ 3) เสนอแนวทางมาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีอัตราการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดสูงถึงร้อยละ 68.53 โดย ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2568 มีผู้ต้องขังคดียาเสพติดจำนวน 203,598 คน จากผู้ต้องขังทั้งสิ้น 282,445 คน สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 กำหนดเพียงการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีเท่านั้น หากใช้มาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมอย่างแท้จริง เนื่องจากไม่ได้พิจารณาระดับความเป็นอันตรายของผู้ต้องขังแต่ละรายต่อสังคม และไม่มีกลไกศาลเข้าร่วมพิจารณา จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า สหรัฐอเมริกาใช้ระบบกำหนดโทษจำคุกแบบแน่นอน (Determinate Sentencing) สาธารณรัฐฝรั่งเศสใช้ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย (La période de sûreté) สูงสุด 22 ปี และสหราชอาณาจักรกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ (Minimum term) 15–25 ปี

ผู้วิจัยเสนอให้บัญญัติ “ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม” ไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้ต้องขังไม่อาจพักโทษหรือปล่อยตัวก่อนกำหนดได้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ คดีทั่วไป 10–15 ปี คดีร้ายใหญ่หรือผู้กระทำผิดซ้ำ 15–20 ปี และคดีที่เกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม 20–25 ปี พร้อมกลไกให้ศาลกำหนดระยะเวลาดังกล่าวได้เมื่อผู้ต้องขังแสดงผลการแก้ไขฟื้นฟูอย่างแท้จริง มาตรการดังกล่าวจะสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองสังคม หลักความได้สัดส่วนของโทษ และหลักสิทธิมนุษยชน

**คำสำคัญ :** ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม; คดีจำหน่ายยาเสพติด; การกระทำผิดซ้ำ; พระราชบัญญัติราชทัณฑ์

### Abstract

This research aims to 1) examine the problems of defining the safety period in drug trafficking cases 2) study and compare safety period measures under Thai and foreign laws and 3) propose appropriate measures for Thailand. A qualitative research methodology was employed through documentary analysis of academic texts, research papers, and relevant legislation both domestically and internationally.

The findings reveal that Thailand's drug offence recidivism rate stands at 68.53 percent. As of 1 February 2025, there were 203,598 drug-related prisoners out of a total prison population of 282,445. A key contributing factor is that Section 52 of the Corrections Act B.E. 2560 (2017) merely provides incentive-based privileges for well-behaved prisoners, rather than constituting a genuine social safety period, as it neither assesses the dangerousness of individual prisoners nor involves judicial oversight. Comparative analysis shows that the United States applies Determinate Sentencing; France employs *La période de sûreté* of up to 22 years; and the United Kingdom mandates a Minimum term of 15–25 years.

This research proposes explicitly legislating a "social safety period" under which courts are empowered to impose a minimum non-reducible custodial term. Three tiers are recommended: 10–15 years for general serious cases; 15–20 years for major traffickers or repeat offenders; and 20–25 years for organised crime involvement. A judicial should allow courts to reduce or lift the safety period upon verified rehabilitation progress. These measures would balance public protection, the principle of proportionality, and fundamental human rights.

**Keywords:** social safety period, drug trafficking offence, recidivism, Corrections Act

## 1. บทนำ

ปัจจุบันคดีอาชญากรรมมีแนวโน้มทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหาย ครอบครัว สังคม และประเทศชาติในหลายมิติ จากข้อมูลสถิติของกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2568 พบว่ามีจำนวนผู้ต้องขังทั้งสิ้น 282,445 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมติดถึง 203,598 คน แยกเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา 49,142 คน ผู้ต้องขังเด็ดขาด 151,353 คน และผู้ต้องขังที่เกี่ยวกับคดีจำนำยาเสพติดโดยเฉพาะ 28,653 คน (กรมราชทัณฑ์, 2568) นอกจากนี้ สถิติการกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมสูงถึงร้อยละ 68.53 ซึ่งถือเป็นอันดับหนึ่งของอาชญากรรมทุกประเภท (กรมราชทัณฑ์, 2568) สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการกระทำผิดซ้ำในคดีจำนำยาเสพติด คือการที่ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดระยะเวลาที่ต้องรับโทษตามคำพิพากษา โดยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเสียอย่างเพียงพอและยังไม่พร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของสังคมและเพิ่มอัตราการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) (ปกป้อง ศรีสนิท, 2567)

แม้ว่าพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 จะกำหนดให้นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีอาจได้รับสิทธิพิเศษ เช่น การลดวันต้องโทษจำคุกเดือนละไม่เกินห้าวัน การพักการลงโทษเมื่อรับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติตัวดีเท่านั้น หากพิจารณาถึงความปลอดภัยของสังคมจากผู้ต้องขังในคดีจำนำยาเสพติดแต่อย่างใด ยิ่งกว่านั้น บทบัญญัติดังกล่าวยังขาดการแบ่งแยกประเภทของคดีและลักษณะการกระทำผิด ทำให้ผู้ต้องขังในคดีจำนำยาเสพติดอันเป็นความผิดร้ายแรงตามประมวลกฎหมายอาชญากรรม ได้รับการปล่อยตัวในระยะเวลาที่สั้นเกินสมควร ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของสังคมโดยรวม (ปกป้อง ศรีสนิท, 2567)

แนวคิด "ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม" (période de sûreté; period of safety) หมายถึงระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำอย่างแน่นอน โดยไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการทางกฎหมายราชทัณฑ์ที่เป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด เช่น การอภัยโทษ การพักโทษ การลดวันต้องโทษ หรือการอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากผู้กระทำความผิดได้รับการฟื้นฟูแก้ไขและพร้อมจะกลับสู่สังคม จึงจะได้รับการพิจารณาพักการลงโทษหรือปล่อยตัวก่อนกำหนดตามหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (individualization) (ปกป้อง ศรีสนิท, 2567)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่าหลายประเทศมีการนำมาตรการระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมาใช้อย่างชัดเจน สหรัฐอเมริกาใช้ระบบ determinate sentencing ที่ให้ศาลกำหนดโทษจำคุกที่แน่นอนและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยฝ่ายบริหาร สาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งเป็นต้นแบบทางกฎหมายของไทยได้กำหนดช่วงระยะเวลาขั้นต่ำที่นักโทษร้ายแรงในคดีจำนำยาเสพติดต้องรับโทษในเรือนจำโดยศาลระบุในคำพิพากษาเป็นการกำหนดระยะเวลาครั้งหนึ่งของโทษจำคุก ขณะที่สหราชอาณาจักรมีการแบ่งแยกนักโทษตามระดับความเป็นอันตรายต่อสังคม (ปกป้อง ศรีสนิท, 2567)

ในขณะที่ประเทศไทยมีการกำหนด "วิธีการเพื่อความปลอดภัย" ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว แต่ยังไม่มีการบัญญัติ "ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม" สำหรับคดีจำนำยาเสพติดไว้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งถือเป็นช่องว่างของกฎหมายที่สำคัญ

อย่างไรก็ดี การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมต้องดำเนินการบนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 10 วรรค 3 ที่ยืนยันว่าระบบราชทัณฑ์ต้องมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูและการคืนผู้กระทำความผิดสู่สังคม ควบคู่กับหลักการกำหนดโทษที่เหมาะสม (Proportionate Sentencing) และหลักความจำเป็นได้สัดส่วน (Necessity and Proportionality) (อัคคร ไชยพงษ์, 2567)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว บทความวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาปัญหา มาตรการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำนำยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ ป้องกันอาชญากรรมในสังคม ตลอดจนส่งเสริมการฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมเสียของผู้กระทำผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคม ครอบครัว และชุมชนได้อย่างยั่งยืน

## 2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำนำยาเสพติด
2. เพื่อศึกษามาตรการการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำนำยาเสพติดของกฎหมายประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอมาตรการการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำนำยาเสพติด

## 3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เป็นภาษาไทย รวมทั้งหาข้อมูลทางเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงง่ายและเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อันเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ตลอดจนศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารคำสอน งานวิจัย รายงานการศึกษา วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ บทความวิจัย ทั้งที่เป็นหนังสือ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์หาคำตอบและข้อสรุป และประยุกต์ใช้เพื่อให้ได้คำตอบที่ตั้งสมมุติฐานไว้ ภายใต้หลักทฤษฎีและหลักกฎหมายเพื่อให้การศึกษานี้มีความสมบูรณ์และมีส่วนช่วยในการนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และเขียนเป็นพรรณนาความ

#### 4. การทบทวนวรรณกรรม

##### 4.1 แนวคิดเกี่ยวกับระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม

ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม (période de sûreté; period of safety, mandatory minimum sentence) หมายถึง ระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำอย่างแน่นอน เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม สร้างความเป็นธรรมให้กับผู้เสียหายและสังคมที่ทำให้เห็นว่าผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกในระยะเวลาที่เหมาะสม เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากผู้กระทำความผิดคนใดได้รับการฟื้นฟูแก้ไขและพร้อมจะกลับสู่สังคม ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นอาจได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษ หรือปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษาได้ ตามหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

บางประเทศได้เล็งเห็นถึงความอันตรายในการปล่อยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมที่เร็วเกินไป จึงทำให้เกิดเป็นหลักความคิดเรื่อง “ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม” ซึ่งเป็นการกำหนดระยะเวลาลงโทษที่จำเลยต้องรับโทษอย่างแน่นอน โดยไม่อาจได้รับประโยชน์จากมาตรการทางกฎหมายที่เป็นผลดี เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษได้ ทั้งนี้เพื่อให้สังคมเกิดความปลอดภัยจากอาชญากรที่สร้างความรุนแรงและเป็นภัยสังคม เช่น ฆาตกรรม ช่มชู้กระทำความชำเรา คดียาเสพติด เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีการกำหนด “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” เอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเอาไว้แล้ว แต่ยังไม่มีการกำหนด “ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม” เอาไว้เหมือนประเทศที่เป็นต้นแบบของกฎหมายอย่างเช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส (ปกป้อง ศรีสนิท, 2567)

ดังนั้นการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยในคดีอาชญากรรมจึงเป็นมาตรการที่รัฐควรนำมาใช้เพื่อป้องกันอันตรายต่อสังคมจากการกระทำผิดซ้ำ โดยมุ่งควบคุมผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงสูง อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาดังกล่าวต้องมีความจำเป็นและได้สัดส่วนกับพฤติการณ์แห่งคดี ควบคู่กับการบำบัด ฟื้นฟู และประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของสังคมควบคู่กับการคืนผู้กระทำความผิดสู่สังคมอย่างเหมาะสม

##### 4.2 การลงโทษที่จำเป็นและได้สัดส่วน (Necessity and Proportionality in Punishment)

(Le principe de nécessité et de proportionnalité des peines) ได้รับการรับรองไว้ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง 1789 ข้อ 8 ที่บัญญัติว่า “กฎหมายต้องบัญญัติโทษทางอาญาที่จำเป็น” และมีค่าเป็นรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส โทษทางอาญาต้องประกอบด้วยสองลักษณะคือ “จำเป็น” (necessary) และ “ได้สัดส่วน” (proportionate)

หลักความได้สัดส่วน (Principle of proportionality) เป็นหลักการพื้นฐานภายใต้หลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างเป็นทางการแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องมีการนำกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการคุ้มครองสังคม หลักความได้สัดส่วนสำหรับ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา จำเป็นต้องคำนึงถึงตั้งแต่กระบวนการตรากฎหมายให้การกระทำ ใดเป็นความผิดและต้องมีบทกำหนดโทษ เช่นไรจึงเหมาะสมได้สัดส่วนกับความผิดนั้น

Herbert L. Packer 1925-1972 ได้อธิบายถึงโครงสร้างความผิดอาญาว่า ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญานั้น “การกระทำ จะไม่เป็นความผิดถ้าผู้กระทำไม่มีเจตนาร้าย” (Actus non facit reum nisi mens sit rea/The Act does not constitute guilt unless the mind be guilty.) กล่าวคือ ในการพิจารณาถึงเรื่อง ความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคล จะต้องพิจารณาควบคู่กัน ทั้งส่วนของการกระทำภายนอกและส่วนภายในจิตใจ การนำโครงสร้างของความผิดอาญา มาเป็นหลักในการกำหนดความผิดอาญาและการลงโทษทางอาญานั้นจึงเป็นแนวทาง ที่จะแยกระหว่างการกระทำที่เป็นความผิดอาญาและการกระทำที่ไม่เป็นความผิดอาญา (สุภัสสรี เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2561).

หลักความได้สัดส่วน จึงเป็นหลักการสำคัญเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและมีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนในการสร้างสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพราะการที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะตรากฎหมายขึ้นมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของมาตรการว่ามีความจำเป็นหรืออย่างน้อยควรที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด ทั้งยังต้องชั่งน้ำหนักถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อสาธารณะชนนั้น คุ่มค่ามากกว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการไปกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือไม่ เพียงใดจึงต้องบัญญัติกฎหมายนี้ขึ้นมาใช้บังคับ (กิติมา แก้วนระธา และธานี วรภัทร, 2559)

วิรัชญา บูชาพันธ์ (2565) ได้ศึกษาการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต กรณีกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่เหมาะสมในการบังคับโทษ โดยศึกษากฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่เปิดให้ผู้พิพากษาพิจารณาจากพฤติการณ์และลักษณะของผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะความเป็นภัยอันตรายต่อสังคม หากพิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลนั้นมีความเป็นอันตรายต่อสังคม ศาลอาจเพิ่มระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้ถึง 22 ปี ในทางกลับกัน หากมีความเป็นอันตรายต่อสังคมน้อย ศาลก็สามารถปรับลดระยะเวลาดังกล่าวได้ และเมื่อพ้นระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยแล้ว ศาลบังคับโทษ (Juge de l'application des peines หรือ JAP) อาจพิจารณาพักโทษหรือปล่อยผู้กระทำผิดออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดได้ การศึกษานี้ได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

### 4.3 หลักสิทธิมนุษยชนในการลงโทษทางอาญา

อัคคกร ไชยพงษ์ (2567) ได้อธิบายไว้ในหนังสือกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่า หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) นับเป็นหลักการสำคัญในระดับบรรทัดฐานแห่งรัฐ (State Norm) ที่นานาชาติประเทศยอมรับ เพื่อสร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำ หลักการสิทธิมนุษยชนได้สะท้อนบทบาทมาสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยถูกนำมาบูรณาการปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในทุกระดับในระดับสากล ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่นั้นปี ค.ศ. 1948 ได้ให้การรับรองสิทธิที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยตรง อาทิ ห้ามการทรมานหรือการลงโทษทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรม (ข้อ 5) สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม (ข้อ 10) และสิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ก่อนศาลตัดสิน (ข้อ 11) นอกจากนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International

Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ 10 วรรค 3 บัญญัติว่าระบบราชทัณฑ์ต้องมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม (ปกป้อง ศรีสนิท, 2567)

หลักประกันว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยระบุว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองสิทธิและเสรีภาพที่สำคัญไว้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะสิทธิในชีวิตและร่างกาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว งานศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการกำหนดมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม จำต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญด้วยการกำหนดกรอบระยะเวลาดังกล่าวเป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพเกินสมควรหรือไม่ (พนารัตน์ มาศฉมาดล, 2563)

#### 4.4 ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา ทฤษฎีการลงโทษที่สำคัญ 5 ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความยุติธรรมต่อผู้เสียหายและสังคม
2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ (Deterrence) ที่มุ่งป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำและเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป
3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม (Protection of Society) ที่มุ่งแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม
4. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการแก้ไขให้กลับตัวเป็นคนดี โดยในปัจจุบันระบบกฎหมายมักนำหลายทฤษฎีมาใช้ร่วมกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะของอาชญากรรมและนโยบายของแต่ละประเทศ (สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และคณะ, 2562)

การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในกรณีที่กฎหมายกำหนดการจำคุกขั้นต่ำสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง สามารถนำมาวิเคราะห์ในแง่ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการแก้แค้นทดแทนของกฎหมายได้อย่างดี โดยทฤษฎีนี้ถือว่าโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดต้องเป็นสัดส่วนกับความผิดที่เกิดขึ้น เพื่อความยุติธรรมและป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม (ปกป้อง ศรีสนิท, 2567)

#### 4.5 แนวคิดสำนักปฏิฐานนิยมและทฤษฎีป้องกันสังคม

แนวคิดสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) โดยอธิบายว่า ซีซาร์ ลอมโบโซ (Cesare Lombroso, 1835-1909) อธิบายว่า การลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดไม่ควรกำหนดใช้วิธีการเดียวกันทั้งหมด แต่ควรพิจารณาโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล สำนักนี้เชื่อว่าการประกอบอาชญากรรมอาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านจิตใจ และด้านชีวภาพ ข้อเสนอนี้มีนัยสำคัญต่อการออกแบบมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยที่ต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของผู้กระทำความผิดแต่ละคน (อัศกร ไชยพงษ์, 2562)

ทฤษฎีป้องกันสังคม (Social Defence Theory) ตามแนวคิดของมาร์ค อังเซล โดยอธิบายว่า ทฤษฎีนี้มีจุดมุ่งหมายที่ไม่ใช่การลงโทษความผิด แต่เป็นการมุ่งคุ้มครองสังคมจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยเน้นการสร้างนโยบายทางอาญาแบบใหม่แทนการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทน ซึ่งกระบวนการแก้ไขปัญหอาชญากรรมต้องใช้วิทยาศาสตร์และความร่วมมือของบุคลากรแขนงต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมมนุษยธรรมในกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม (อุทัย อาทิเวช, 2558)

#### 4.6 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ความหมายและขอบเขตของการป้องกันอาชญากรรม โดยอ้างอิงงานของสถาบันอาชญาวิทยาแห่งออสเตรเลีย (2017) ซึ่งได้สรุปแนวทางป้องกันอาชญากรรม 3 แนวทางหลัก ได้แก่ (1) การป้องกันอาชญากรรมเชิงสภาพแวดล้อม (Environmental Crime Prevention) ที่มุ่งลดโอกาสของอาชญากรรม (2) การป้องกันอาชญากรรมเชิงสังคม (Social Approach) ที่ให้ความสำคัญกับสาเหตุการเกิดอาชญากรรมด้านเศรษฐกิจและสังคม และ (3) การป้องกันอาชญากรรมเชิงกระบวนการยุติธรรม (Criminal Justice Approach) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในกลุ่มผู้ที่เคยเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม (นันทิจิตสว่าง, 2555)

กระบวนการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ถือเป็นหัวใจสำคัญของงานราชทัณฑ์ โดยเชื่อว่าการกระทำของผู้กระทำความผิดเป็นผลมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา ชีวภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม การแก้ไขฟื้นฟูต้องพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดและแก้ไขที่สาเหตุนั้น ๆ สำหรับผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมประเภทจำหนายน้น โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูมุ่งเน้นการฝึกวิชาชีพ การปรับทัศนคติ และการเรียนรู้เทคนิคการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงหนีเครือข่ายอาชญากรรม ซึ่งล้วนเป็นมาตรการที่ต้องดำเนินการควบคู่กับมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม (กรมคุมประพฤติ, ม.ป.ป.) และส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาจิตใจ กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ ,2561)

#### 4.7 หลักนิติธรรมและหลักการแบ่งแยกอำนาจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

หลักนิติธรรม (Rule of Law) เป็นหลักการพื้นฐานของรัฐประชาธิปไตยที่มุ่งประกันว่าการใช้อำนาจรัฐทุกประเภทต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่ชัดเจน แน่นอน และสามารถตรวจสอบได้ โดยไม่มีบุคคลหรือองค์กรใดอยู่เหนือกฎหมาย หลักนิติธรรมในบริบทกระบวนการยุติธรรมทางอาญารอบคอบอย่างน้อย 3 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) ความชัดเจนและแน่นอนของกฎหมาย (Legal Certainty) ซึ่งกำหนดให้บทบัญญัติทางอาญาต้องระบุงบคุ้มครองความผิดและบทลงโทษไว้อย่างชัดเจนก่อนการกระทำความผิด (2) ความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย (Equality before the Law) และ (3) การตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการที่เป็นอิสระ (Judicial Review) ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ (Dicey, 1885 อ้างถึงใน วรเจตน์ ภาศิริรัตน์, 2556)

หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) ซึ่งมีรากฐานจากแนวคิดของมงเตสกีเออ (Montesquieu) กำหนดให้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการต้องแยกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการรวมศูนย์อำนาจและสร้างระบบการตรวจสอบถ่วงดุล (Checks and Balances) ในบริบทของการกำหนดโทษทางอาญานั้น หลักการแบ่งแยกอำนาจมีนัยสำคัญ คือ อำนาจในการกำหนดกรอบโทษเป็นของฝ่ายนิติบัญญัติ ขณะที่อำนาจในการพิพากษาลงโทษในคดีเฉพาะรายเป็นของฝ่ายตุลาการ และอำนาจในการบังคับโทษเป็นของฝ่ายบริหาร การที่ฝ่ายบริหาร เช่น กรมราชทัณฑ์ มีอำนาจปล่อยตัวผู้ต้องขังก่อนกำหนดโดยไม่มีกลไกตุลาการตรวจสอบ จึงอาจเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาในแง่ของความปลอดภัยกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2556)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 วรรคสอง บัญญัติรับรองหลักนิติธรรมไว้อย่างชัดเจนว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” ซึ่งย่อมครอบคลุมถึงกระบวนการบังคับโทษทางอาญาด้วย การออกแบบมาตรการทางอาญาใด ๆ จึงต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวเป็นสำคัญ

## 5. ผลการวิจัย

### 5.1 วิเคราะห์มาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมตามกฎหมายไทย

ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 29 ได้จำแนกยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท ตั้งแต่ยาเสพติดชนิดร้ายแรง (ประเภท 1) ไปจนถึงยาเสพติดที่ไม่เข้าลักษณะประเภทอื่น เช่น กัญชาและกระท่อม (ประเภท 5) โดยแต่ละประเภทมีบทกำหนดโทษที่แตกต่างกันตามความรุนแรง จากการศึกษาพบว่า แม้ประมวลกฎหมายยาเสพติดจะกำหนดบทลงโทษที่แตกต่างกันตามความรุนแรงของยาเสพติดแต่ละประเภท แต่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 กลับไม่ได้นำความแตกต่างดังกล่าวมาพิจารณาในการกำหนดระยะเวลาที่ผู้ต้องขังจะต้องอยู่ในเรือนจำก่อนได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ ซึ่งขัดกับแนวคิดของสำนักปฏิรูปนิยามที่ ซีซาร์ ลอมโบรโซ เสนอว่า กฎหมายควรพิจารณาลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล มิใช่ใช้มาตรการเดียวกันกับผู้ต้องขังทุกคน อีกทั้งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 ได้กำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับนักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดี ได้แก่ (1) การลดวันต้องโทษจำคุกเดือนละไม่เกิน 5 วัน (2) การพักการลงโทษเมื่อรับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษ และ (3) การอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำเพื่อฝึกวิชาชีพหรือรับการศึกษาอบรม

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีประเด็นที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก เป็นเพียงการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี มิใช่การพิจารณาระดับความเป็นอันตรายของผู้ต้องขังต่อสังคม ประการที่สอง ผู้ต้องขังทุกคนที่ประพฤติดีย่อมได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวโดยเสมอภาค โดยไม่มีการแยกแยะตามชนิดและความรุนแรงของยาเสพติดหรือระดับความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ ประการที่สาม กลไกการพิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องขังไม่มีระบบศาลเข้าร่วมพิจารณา ทำให้ขาดกลไกประเมินความปลอดภัยของสังคมที่มีความเป็นอิสระ ผลที่เกิดขึ้นคือผู้ต้องขังคดีจำนำยาเสพติดร้ายแรงจำนวนมาก

ได้รับการปล่อยตัวก่อนที่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูจะเสร็จสมบูรณ์ อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้อัตราการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดสูง

จะเห็นได้ว่า กฎหมายไทยในปัจจุบันยังขาด "ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม" ที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้ต้องขังในคดีร้ายแรงจะต้องรับโทษโดยไม่อาจได้รับการพักโทษหรือปล่อยตัวก่อนกำหนด เว้นแต่โดยคำสั่งศาลที่ผ่านการพิจารณาความเสี่ยงอย่างรอบด้าน ดังนั้นการพัฒนากฎหมายในส่วนนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบยุติธรรมทางอาญาในการแก้ไขปัญหาคดีจำหน่ายยาเสพติดอย่างยั่งยืน

## 5.2 การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการของต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา ใช้ระบบการกำหนดโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลาแน่นอน (Determinate Sentencing) โดยอำนาจการกำหนดโทษอยู่ที่ ศาลซึ่งต้องปฏิบัติตามแนวทางการพิพากษาโทษ (Sentencing Guidelines) ที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ตาม 18 U.S. Code § 3582 โดยโทษดังกล่าวไม่อยู่ภายใต้การทบทวนแก้ไขโดยคณะกรรมการพิจารณาการพักโทษ (Parole Board) และตาม 18 U.S. Code § 3624 ผู้ต้องขังจะต้องรับโทษครบตามระยะเวลาที่กำหนด สำหรับคดีจำหน่ายยาเสพติดร้ายแรงมักกำหนดโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 10-20 ปีขึ้นไป

จากคดีตัวอย่าง Koons v. United States (2018) ศาลฎีกาสหรัฐมีคำวินิจฉัยว่า จำเลยที่ได้รับโทษจำคุกตามโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด ไม่สามารถขอลดโทษเพิ่มเติมภายใต้แนวทางของ Federal Sentencing Guidelines ได้อีก สะท้อนให้เห็นว่าระบบสหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับความแน่นอนของโทษ และการยับยั้งการกระทำผิดอย่างจริงจัง แต่ขาดความยืดหยุ่นในการพิจารณารายบุคคลซึ่งอาจส่งผลให้โทษไม่ได้สัดส่วนกับบทบาทที่แท้จริงของจำเลยบางราย

สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้นำแนวคิด "ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม" (La période de sûreté) มาบัญญัติเป็นกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. 2521 โดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้ต้องขังไม่อาจได้รับสิทธิในการลดหย่อนหรือผ่อนโทษใด ๆ การจำหน่ายยาเสพติดในสาธารณรัฐฝรั่งเศสถือเป็นความผิดอาญาร้ายแรงประเภทอุกฤษฏ์โทษ (Les crimes) ซึ่งอาจได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการกำหนดหรือปรับระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยตามระดับความเป็นอันตรายของผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล โดยสามารถกำหนดได้สูงสุดถึง 22 ปี สำหรับโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือถึง 30 ปี สำหรับกรณีฆาตกรรมเด็กที่กระทำควบคู่กับข่มขืนหรือทรมาน นอกจากนี้ ศาลบังคับโทษ (Juge de l'application des peines หรือ JAP) มีอำนาจปรับลดหรือยกเลิกระยะเวลาดังกล่าวได้ หากผู้ต้องขังแสดงให้เห็นถึงการแก้ไขฟื้นฟูตนเองอย่างจริงจัง ระบบนี้จึงผสมผสานการคุ้มครองสังคมเข้ากับหลักการพิจารณารายบุคคล (Principle of Individualization) ได้อย่างสมดุล

สหราชอาณาจักร มีกฎหมายสำคัญที่ใช้บังคับในคดียาเสพติด คือ พระราชบัญญัติการใช้จ่ายในทางที่ผิด ค.ศ. 1971 (Misuse of Drugs Act 1971) ซึ่งจำแนกยาออกเป็นประเภท A, B, C ตามระดับความร้ายแรง คดีจำหน่ายยาเสพติดประเภท A เช่น เฮโรอีน โคเคน มีโทษจำคุกสูงสุดถึงจำคุกตลอดชีวิต กำหนดให้ในกรณีโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลต้องกำหนด "ระยะเวลาขั้นต่ำ" (minimum term หรือ tariff)

ที่ผู้ต้องโทษต้องจำคุกจริงก่อนจึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ โดยมักอยู่ในช่วง 15-25 ปี ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของความผิดและบทบาทของผู้กระทำผิดในเครือข่ายอาชญากรรม ภายใต้กรอบ Sentencing Act 2020 ระบบนี้จึงอยู่กึ่งกลางระหว่างความแน่นอนของโทษกับความยืดหยุ่นในการใช้ดุลพินิจของศาล

### 5.3 มาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการของทั้ง 3 ประเทศ ประกอบกับกฎหมายและสภาพปัญหา การวิจัยมีข้อค้นพบระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ได้สัดส่วนและเหมาะสมในคดีจำหน่ายยาเสพติดสำหรับประเทศไทย ไม่ควรเป็นตัวเลขตายตัว แต่ควรกำหนดเป็นช่วง (range) เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจได้ตามพฤติการณ์แห่งคดี โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1) คดีจำหน่ายยาเสพติดร้ายแรงทั่วไป ควรกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม ประมาณ 10-15 ปี

2) คดีจำหน่ายยาเสพติดร้ายใหญ่ คดีข้ามชาติ หรือผู้กระทำความผิดซ้ำ ควรกำหนดระยะเวลา ประมาณ 15-20 ปี

3) คดีที่มีลักษณะเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคง อาจกำหนดระยะเวลาได้ไม่เกิน 20-25 ปี

ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวควรเป็นระยะเวลาขั้นต่ำที่ไม่อาจลดหรือพักโทษได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งของศาลภายหลังจากการประเมินการแก้ไขฟื้นฟูและความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำอย่างเป็นระบบ

การกำหนดระยะเวลา การวิจัยพบว่า ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีควรเป็นผู้มีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม แทนการให้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์กำหนดกรอบระยะเวลาเพียงสั้นๆ แบบเดียวกันสำหรับทุกฐานความผิด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำ ความผิดแต่ละคน (individualization) กฎหมายควรกำหนดให้ศาลคำนึงถึงทั้งเหตุภาวะวิสัย (objective) เช่น พฤติการณ์การกระทำความผิด ปริมาณและชนิดยาเสพติด ความเสียหายต่อสังคม ตลอดจนเหตุอัตวิสัย (subjective) เช่น ลักษณะส่วนตัว ความสำนึกผิด สภาพจิตใจ และโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ ก่อนที่จะใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในแต่ละคดี

การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเพียงอย่างเดียวไม่อาจเป็นหลักประกันโดยเด็ดขาดว่าผู้กระทำความผิดจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ เพราะมาตรการดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการเชิงควบคุมที่มุ่งจำกัดเสรีภาพในช่วงเวลาหนึ่ง ดังที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรตระหนักถึงข้อจำกัดนี้ จึงออกแบบระบบให้มีการประเมินความเสี่ยงและความก้าวหน้าในการแก้ไขฟื้นฟูเป็นระยะ โดยเปิดช่องให้ศาลหรือองค์กรตุลาการเฉพาะด้านเข้ามาพิจารณาปรับลดหรือยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยได้

ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีมาตรการเสริมภายหลังพ้นระยะเวลาดังกล่าว ได้แก่ การควบคุมตัวในชุมชน การกำหนดเงื่อนไขเฉพาะบุคคล การประเมินความเสี่ยง และมาตรการบังคับบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การคุ้มครองสังคมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

## 6. อภิปรายผลการวิจัย

สถิติอัตราการกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมสูงถึงร้อยละ 68.53 (กรมราชทัณฑ์, 2568) เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เพียงพอของมาตรการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม (Protection of Society) ที่ สัญญพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และคณะ (2562) ได้อธิบายว่า การลงโทษที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมโดยวิธีแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมควบคู่กับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเสียอย่างจริงจัง เมื่อไม่มีทั้งสองอย่างครบถ้วน วงจรการกระทำผิดซ้ำจึงยังคงดำเนินต่อไป จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 ซึ่งแม้จะกำหนดเงื่อนไขการรับสิทธิพิเศษไว้ แต่ยังเป็นเพียงมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี มิใช่การพิจารณาความปลอดภัยของสังคมอย่างแท้จริง กล่าวคือ ผู้ต้องขังทุกคนที่มีความประพฤติดีสามารถได้รับสิทธิดังกล่าวได้โดยไม่มีการแยกแยะระดับความเป็นอันตรายของผู้ต้องขังแต่ละรายต่อสังคม ซึ่งขัดกับหลักการที่ ปกป้องศรีสนธิ (2567) ได้วิจัยไว้ว่า ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่แท้จริงต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดร้ายแรงได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในช่วงที่สังคมยังคงมีความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในสาธารณรัฐฝรั่งเศสว่าด้วย *La période de sûreté* และแนวคิดของ วริชฐา บุษพาพันธ์ (2565) ที่ศึกษาพบว่ากลไกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ไม่ได้แยกแยะผู้ต้องขังตามชนิดและความรุนแรงของอาชญากรรมที่กระทำผิด ทั้งที่ประมวลกฎหมายอาชญากรรม มาตรา 29 ได้จำแนกอาชญากรรมออกเป็น 5 ประเภทที่มีความรุนแรงแตกต่างกัน ปัญหาดังกล่าวขัดกับแนวคิดของ ซีชาร์ ลอมโบรโซ ที่ อัคคกร ไชยพงษ์ (2562) ได้นำมาอธิบายไว้ในงานอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาว่า การลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นควรพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล หากใช้วิธีการเดียวกันสำหรับทุกคน

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ 3 ระบบ พบว่าแต่ละประเทศมีแนวทางในการจัดการกับอาชญากรรมอาชญากรรมอาชญากรรมและการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่แตกต่างกัน สหรัฐอเมริกาที่ใช้โทษจำคุกแบบกำหนดระยะเวลาแน่นอน (Determinate Sentencing) นั้น สะท้อนให้เห็นถึงทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrence) ที่ สัญญพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และคณะ (2562) อธิบายว่า การลงโทษต้องมีความแน่นอน เสมอภาค และรวดเร็ว เพื่อให้ผู้คิดจะกระทำความผิดเกรงกลัว อย่างไรก็ตาม จากคดีตัวอย่าง *Koons v. United States* (2018) ได้แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของระบบดังกล่าว กล่าวคือ เมื่อโทษมีลักษณะตายตัวและขาดความยืดหยุ่น ศาลจะไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาความเหมาะสมของโทษของจำเลยแต่ละคน ซึ่งขัดกับหลักการที่ Herbert L. Packer อธิบายและ สุภัชลี เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2561) ได้นำมาวิเคราะห์ว่า ความรับผิดชอบอาญาต้องพิจารณาทั้งการกระทำภายนอกและเจตนาภายในควบคู่กัน

สาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ใช้ "*La période de sûreté*" นั้น สอดคล้องกับหลักการที่ กิติมา แก้วนะรา และ ธาณี วรภัทร (2559) ได้ศึกษาไว้ว่า โทษทางอาญาต้องประกอบด้วย "จำเป็น" และ "ได้สัดส่วน" ตามหลักที่บัญญัติไว้ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง ค.ศ. 1789 ข้อ 8 และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของ Pauline Le Monnier de Gouville (2013) ที่อธิบายว่า หลักความจำเป็นในกฎหมาย

อาญากำหนดให้รัฐจะใช้อำนาจลงโทษได้เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็น และต้องสร้างผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพน้อยที่สุด จุดแข็งของระบบฝรั่งเศส คือ การเปิดโอกาสให้ศาลบังคับโทษ (JAP) ทบทวนระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมได้ตามพัฒนาการของผู้ต้องขัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบดังกล่าวไม่เพียงแต่มุ่งคุ้มครองสังคม หากแต่ยังคงรักษาเป้าหมายการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไว้ด้วย

สหราชอาณาจักรซึ่งกำหนด "ระยะเวลาขั้นต่ำ" (minimum term) ภายใต้กรอบ Sentencing Act 2020 นั้น แสดงให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างความแน่นอนของโทษกับการใช้ดุลพินิจของศาล ซึ่งสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ตามที่ กิติมา แก้วนะรา และ ธาณี วรภัทร (2559) อธิบายว่า เป็นหลักการพื้นฐานภายใต้หลักนิติธรรม ซึ่งต้องสร้างสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ข้อค้นพบจากการเปรียบเทียบที่มีนัยสำคัญต่อประเทศไทยคือ ทั้ง 3 ประเทศต่างยอมรับว่าการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเพียงอย่างเดียวไม่อาจแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำในระยะยาวได้ หากปราศจากกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูและการติดตามภายหลังพ้นโทษที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานของ นัทธี จิตสว่าง (2555) และ แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมแบบป้องกันที่มุ่งเป้าไปยังปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อมที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม

ผลการวิจัยที่เสนอให้มีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำหน่ายยาเสพติดนั้น มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษหลายทฤษฎี กล่าวคือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม (Protection of Society) ที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสังคมโดยรวมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล กล่าวคือ การที่ผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติดถูกจำกัดเสรีภาพในช่วงระยะเวลาที่แน่นอนหนึ่ง ก็เพื่อตัดโอกาสไม่ให้กระทำผิดซ้ำในช่วงเวลานั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ที่ อัครกร ไชยพงษ์ (2562) อธิบายว่า อาชญากรรมเกิดจากสภาพแวดล้อมที่บีบบังคับ จึงต้องมีมาตรการควบคุมเชิงระบบควบคุมไปกับการแก้ไขเงื่อนไขสภาพแวดล้อมของผู้กระทำผิด และยังคงสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) โดยการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนย่อมเปิดโอกาสให้กระบวนการแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของกรมราชทัณฑ์ดำเนินได้อย่างครบถ้วน ก่อนที่ผู้ต้องขังจะได้รับการปล่อยตัว สอดคล้องกับสิทธิตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 10 วรรค 3 และ ยังสอดคล้องกับหลักการกำหนดโทษที่เหมาะสมและได้สัดส่วน (Proportionate Sentencing) ที่ อภิวัฒน์ วรรณโรจน์ (2565) อธิบายว่าการลงโทษต้องพิจารณาถึงลักษณะส่วนตัวและพฤติการณ์ของผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะข้อเสนอที่ให้กำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยเป็น "ช่วง" มากกว่าตัวเลขตายตัว ซึ่งเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจในการประเมินความร้ายแรงของแต่ละคดีและลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำผิดแต่ละคนได้ สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality)

ผลการวิจัยเสนอให้ประเทศไทยใช้แนวทางผสมผสานจุดแข็งของทั้ง 3 ประเทศ

ประการแรก การกำหนดให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมนั้น มีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ภายใต้หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 3 วรรคสอง การใช้อำนาจรัฐในการจำกัดเสรีภาพของบุคคลต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการที่เป็นอิสระ การที่มาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ให้อำนาจฝ่ายบริหารโดยกรมราชทัณฑ์เป็นผู้พิจารณาพักโทษหรือปล่อยตัวก่อนกำหนด โดยปราศจากกลไกการตรวจสอบของศาล จึงมีข้อกังวลในแง่ความสอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งกำหนดให้อำนาจตุลาการต้องมีบทบาทในการพิพากษาและกำกับการบังคับโทษ มิใช่ปล่อยให้ฝ่ายบริหารมีดุลพินิจอย่างเต็มที่ในการเปลี่ยนแปลงผลของคำพิพากษา ในทางตรงกันข้าม หากกฎหมายกำหนดให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ในคำพิพากษา และให้ศาลมีอำนาจทบทวนระยะเวลาดังกล่าวเมื่อผู้ต้องขังแสดงความก้าวหน้าในการแก้ไขฟื้นฟู ก็จะสามารถสอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะเป็นการให้องค์กรตุลาการที่เป็นอิสระเป็นผู้ตรวจสอบการจำกัดเสรีภาพของบุคคลตลอดกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสนำมาใช้ผ่านกลไก Juge de l'application des peines (JAP) ที่ให้ผู้พิพากษาบังคับโทษมีอำนาจทบทวนระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ

ประการที่สอง การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยเป็น "ช่วง" 3 ระดับ ตั้งแต่ 10–15 ปี, 15–20 ปี และ 20–25 ปี นั้น สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความรุนแรงของคดีจำหน่ายยาเสพติดมีความแตกต่างกันหลาย ทั้งในแง่ปริมาณ ชนิดยาเสพติด บทบาทในเครือข่ายอาชญากรรม และประวัติการกระทำผิดซ้ำ การกำหนดกรอบดังกล่าวจึงช่วยให้เกิดความสอดคล้องกับหลักการที่ กิติมา แก้วนระ และ ธาณี วรรณ (2559) ได้เสนอว่า หลักความได้สัดส่วนต้องนำมาพิจารณาตั้งแต่กระบวนการกำหนดโทษไปจนถึงการบังคับโทษ ทั้งยังสอดคล้องกับระดับโทษที่ใช้ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส (สูงสุด 22 ปี) และสหราชอาณาจักร (15–25 ปี) ซึ่งเป็นประเทศที่มีประสบการณ์ในการใช้มาตรการดังกล่าวมายาวนาน

ประการที่สาม ให้มีการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยโดยศาล ควบคู่กับการประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจว่าการป้องกันการกระทำผิดซ้ำไม่อาจอาศัยระยะเวลาการคุมขังเพียงอย่างเดียว ดังที่ นที จิตสงวณ (2555) ได้อธิบายว่า การแก้ไขอาชญากรรมต้องใช้แนวทางป้องกันอาชญากรรมหลายระดับร่วมกัน ทั้งการปราบปราม การป้องกัน และการแก้ไขฟื้นฟู อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow อธิบายว่า สาเหตุของการกระทำผิดคดียาเสพติดมักมีรากฐานมาจากความต้องการพื้นฐานที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่ครอบคลุมทั้งการควบคุม การฟื้นฟู และการเสริมสร้างโอกาสภายหลังพ้นโทษ

ประการที่สี่ ข้อค้นพบที่ว่ากำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยไม่ใช่การเพิ่มความรุนแรงของโทษ แต่เป็นการออกแบบการลงโทษให้มีทั้งความแน่นอนและความยืดหยุ่นนั้น

## 7. สรุป

จากผลการวิจัยทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีมาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมในคดีจำหน่ายยาเสพติดอยู่แล้วบางส่วน แต่ยังคงขาดความเหมาะสมและไม่เพียงพอ กล่าวคือ แม้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 จะกำหนดเงื่อนไขการรับสิทธิพิเศษไว้ แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการสร้างแรงจูงใจ มิใช่การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของ

สังคมที่แท้จริง เนื่องจากไม่ได้พิจารณาความอันตรายของผู้ต้องขังแต่ละรายต่อสังคม ไม่แยกประเภทตามชนิดและความรุนแรงของยาเสพติด และไม่มีกลไกศาลเข้ามาร่วมพิจารณา

มาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยควรเป็นการผสมผสานจุดแข็งของทั้ง 3 ประเทศ กล่าวคือ ควรนำแนวคิด "ความแน่นอนขั้นต่ำของการคุมขัง" จากสหรัฐอเมริกา มาผสมผสานกับการใช้ดุลพินิจของศาลในการประเมินความอันตรายเป็นรายบุคคลตามแบบสาธารณรัฐฝรั่งเศส และการกำหนดกรอบที่ชัดเจนตามแบบสหราชอาณาจักร โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม หลักความได้สัดส่วนของโทษ และหลักการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระยะยาว อันจะนำไปสู่ระบบยุติธรรมที่มีทั้งความแน่นอน ความยืดหยุ่น และประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอย่างยั่งยืน

ปัญหาการกระทำผิดซ้ำอัตราสูงและการปล่อยตัวผู้ต้องขังก่อนกำหนดเป็นสัญญาณชัดเจนว่ากลไกที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ การพัฒนามาตรการกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจกำหนดตามพฤติการณ์แห่งคดีและลักษณะเฉพาะของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เชื่อมโยงกับกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องทั้งกับทฤษฎีการลงโทษ หลักสิทธิมนุษยชน หลักความได้สัดส่วน ซึ่งจะนำไปสู่ระบบยุติธรรมทางอาญาที่มีความสมดุล มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของประเทศไทยต่อไป

## 8. ข้อเสนอแนะ

### 8.1 ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย

ผู้วิจัยเสนอให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายยาเสพติด หรือพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่ง "ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม" เป็นระยะเวลาขั้นต่ำที่ผู้ต้องขังไม่อาจได้รับการพักโทษ ลดโทษ หรือปล่อยตัวก่อนกำหนดได้ สำหรับคดีจำหน่ายยาเสพติดร้ายแรง เช่น คดีผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ คดีค้ายาเสพติดข้ามชาติ หรือคดีผู้กระทำความผิดซ้ำ โดยควรกำหนดกรอบระยะเวลาไว้อย่างชัดเจนไม่ต่ำกว่า 1 ใน 2 และไม่เกิน 2 ใน 3 ของโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล เพื่อป้องกันการใช้ดุลพินิจที่ไม่เป็นธรรม แนวทางนี้ผสมผสานความแน่นอนของโทษตามแบบสหรัฐอเมริกาเข้ากับความยืดหยุ่นในการใช้ดุลพินิจของศาลตามแบบสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเป็นธรรมให้แก่ระบบการลงโทษ และกำหนดกรอบระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็น "ช่วง" ตามระดับความร้ายแรงของคดีเพื่อให้การกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนของโทษและหลักการพิจารณาโทษเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยเสนอให้กฎหมายกำหนดกรอบระยะเวลาตามระดับความร้ายแรงของคดีจำหน่ายยาเสพติดไว้ 3 ระดับ ดังนี้

- 1) คดีจำหน่ายยาเสพติดร้ายแรงทั่วไป ควรกำหนดระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคมประมาณ 10-15 ปี
- 2) คดีจำหน่ายยาเสพติดรายใหญ่ คดีข้ามชาติ หรือผู้กระทำความผิดซ้ำ ควรกำหนดระยะเวลาประมาณ 15-20 ปี

3) คดีที่มีลักษณะเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงหรือมีบทบาทสำคัญในองค์กรอาชญากรรม อาจกำหนดระยะเวลาได้ไม่เกิน 20–25 ปี

ทั้งนี้ ให้ศาลสามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนภายในช่วงดังกล่าวตามพฤติการณ์แห่งคดี โดยคำนึงถึงเหตุภาวะวิสัย อาทิ พฤติการณ์การกระทำผิด ปริมาณและชนิดของยาเสพติด ความเสียหายต่อสังคม ตลอดจนเหตุอวัธวิสัย อาทิ ลักษณะส่วนตัว ความสำนึกผิด สภาพจิตใจ และโอกาสในการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดแต่ละคน และให้ศาลมีอำนาจทบทวน ปรับลด หรือยกเลิกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม มาตรการที่จะใช้ควบคู่กันเพื่อลดผลกระทบด้านผู้ต้องขังล้นคุก ได้แก่

ประการแรก การกำหนดนิยาม "คดีจำหน่ายยาเสพติดร้ายแรง" ให้แคบและชัดเจน โดยแยกผู้ค้ารายย่อยออกจากกลไกระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยอย่างชัดเจน เพื่อลดจำนวนผู้ที่ตกอยู่ภายใต้มาตรการ

ประการที่สอง การพัฒนาระบบ Diversion ที่มีประสิทธิภาพ เช่น ศาลยาเสพติด (Drug Court) การบำบัดทดแทนโทษ และการคุมประพฤติเข้มข้น เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในคดีระดับรองลงมา

ประการที่สาม การกำหนดให้มาตรการนี้บังคับใช้เฉพาะคดีที่เกิดขึ้นหลังกฎหมายมีผลใช้บังคับ (ไม่ย้อนหลัง) ซึ่งจะทำให้ผลกระทบต่อปริมาณผู้ต้องขังเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

## 8.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

พัฒนาระบบการบังคับโทษและเครื่องมือประเมินความเสี่ยงโดยให้ศาลมีบทบาทกำกับกับการบังคับโทษอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มจำคุกจนถึงการปล่อยตัว นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาตรฐาน (Risk Assessment Tools) ที่ผ่านการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์และมีความเที่ยงตรงสูงมาใช้ประกอบการพิจารณาการพักโทษหรือปล่อยตัว เสริมมาตรการควบคุมและติดตามภายหลังพ้นโทษ เช่น การรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่คุมประพฤติเป็นระยะสม่ำเสมอ การกำหนดเงื่อนไขห้ามติดต่อบุคคลในเครือข่ายยาเสพติดเดิม การติดตามพฤติกรรมและที่อยู่อาศัย รวมทั้งการทดสอบสารเสพติดเป็นระยะ เพื่อป้องกันการกลับเข้าสู่วงจรอาชญากรรมเดิม โดยเฉพาะในช่วง 1–2 ปีแรกภายหลังพ้นโทษ ซึ่งเป็นช่วงเสี่ยงสูงที่สุดต่อการกระทำผิดซ้ำและกำหนดนโยบายการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพ

## 9. เอกสารอ้างอิง

กรมคุมประพฤติ. (ม.ป.ป.). *การคุมความประพฤติผู้ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก*.

สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.probation.go.th/contentmenu.php?id=159>

กรมคุมประพฤติ. (ม.ป.ป.). *การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในงานคุมประพฤติ*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2568,

จาก <https://probation.go.th/contentmenu.php?id=225>

กรมราชทัณฑ์. (2568). *สถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2568*. สืบค้นเมื่อ 15

กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.correct.go.th/recstats/index.php>

- กิติมา แก้วนระ และธานี วรภัทร. (2559). *หลักความได้สัดส่วนกับบทกำหนดโทษที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรม: ศึกษากรณีแอมเฟตามีน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นันทิ จิตสว่าง. (2555). *หลักการและทฤษฎีทางอาชญาวิทยา*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2567). ระยะเวลาเพื่อความปลอดภัยของสังคม. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 53(4), 1–35.
- พนารัตน์ มาศนมาตล. (2563). หลักประกันว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ใน *สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2560)*. สถาบันพระปกเกล้า.
- วิรัชญา บุญพันธ์. (2565). *การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต: กรณีกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่เหมาะสมในการบังคับโทษ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2556). หลักนิติธรรมและการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 42(3)
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, และคณะ. (2562). การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา. ใน *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยรังสิต*.
- สุพิชฌาย์ ศิริวัฒนา สีตะสิทธิ์. (2558). *แนวทางที่เหมาะสมในการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซ้ำในกระบวนการยุติธรรมไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภัสสี เทพหัสติน ณ อยุธยา. (2561). กฎหมายอาญาเพื่อ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 44(2).
- ส่วนส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาจิตใจ กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. (2561). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ประจำปีงบประมาณ 2561*. กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- อภิวัฒน์ วรรณโรจน์. (2565). *หลักการกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนในคดีอาชญากรรม*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัศกร ไชยพงษ์. (2562). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- อัศกร ไชยพงษ์. (2567). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. สำนักพิมพ์ บริษัท สามดี ออลล์ จำกัด.
- อุทัย อาทิวา. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. วีเจพรีนติ้ง.
- Australian Institute of Criminology. (2017). *Crime prevention approaches, theory and mechanisms*. Australian Government. <https://www.aic.gov.au>
- Le Monnier de Gouville, P. (2013). Le principe de nécessité en droit pénal. *Revue de Science Criminelle et de Droit Pénal Comparé*, (2), 269–285.
- Packer, H. L. (1968). *The limits of the criminal sanction*. Stanford University Press.